

Wat men moet weten

*Ik zou op daken moeten klimmen
En er vanaf moeten schreeuwen
(maar ik vergeet het en schreeuw iets anders of ik glijd uit
en val):*

*‘Er is één slak –
één enkele eigenaardige, onrustbarende, delicate en oneindige zware,
onvolmaakte en onnavolgbare trage, onvermurwbare,
onvermoeibare, ontembare slak –
waarop ik nooit zout zal leggen!’*

Toon Tellegen

Uit: Er ligt een appel op een schaal - Querido

Zou een dichter meteen laten weten waarover het gedicht gaat? Is er voorkennis vereist bij de interpretatie van poëzie? Het lijkt wel zo als je de titel ‘*Wat men moet weten*’ leest. Toch niet: de dichter geeft een voorzet op wat komen gaat. Eigenlijk staat er ‘wat je over mij zou moeten weten om me te begrijpen’. Er volgt een opsomming van gegevens waaruit we als lezer de gevoelens mogen puren. We maken kennis met een aantal ‘naar zijn hand gezette’ spreekwoorden en uitdrukkingen. In de eerste twee verzen volgen we de woordspeling met ‘iets van de daken schreeuwen’. En plots wordt het dak niet langer figuurlijk, maar speelt hij verder ‘vanop het dak’ van zijn fantasie. Het wordt – en hier doet Toon Tellegen een beroep op de fantasie van de lezer – heel persoonlijk. Herken je ‘stilte voor de storm’ en ‘vallen en opstaan’? Merk je aan de afgebroken regel tussen haakjes dat de ik-persoon ten val komt...? De witregel houdt een verzorging, een rustpauze in, en geeft de dichter de kans om ‘van de hak op de tak’ te springen. Leuk dat het rijm traag voortbeweegt naar ‘*slak*’. De gedachtestreep bereidt de lezer voor op wat komt: ‘*Eén*’ slechts... En om de eigenschappen van de slak te omschrijven zijn er veel woorden nodig. Knap hoe de woordspelingen zich ‘opstapelen’ – met een slakkengangetje wel – tot die ‘*éne slak waarop hij nooit zout zal leggen.*’ Aandringen om de persoon te veranderen, er voor de kleinste opmerking kritiek op uit te brengen, zal niet lukken. Hoeft ook niet, want de liefde en het respect zijn ON-eindig groot. (HVdS)